

i. Özgürleşme sürecinde yaratırken: sınırları delinen anlamlar, genişleyen var oluşlar

Kuir bir ütopyaya uzanma süreci şeklinde tanımladığım 'özgürleşme' bu deneme yazısının merkezini alacak. Toplumsal tutsaklıklarımızı kırma sürecinin neye benzeyebileceği, neden önemli olduğu ve ne tip politik, bireysel ve toplumsal işlevler edinebileceğini sorgulayacağım. Bu amaçla özgürleşme dahilinde yaratılan oluşumlardan olduğunu düşündüğüm, İstanbul'un lubunya performans kültürüne hayat veren Dudakların Cengi etkinliğini ele alacak ve ütopya hakkındaki düşüncelerimi onun üzerinden bedenselleştirmeye ve test etmeye çalışacağım. Akışkanlıklarına dört elle sarıldığım düşüncelerimin yazı boyunca dallanıp budaklanmasına izin vereceğim.

Tarihsel akışın yaklaşık beş yüz yılını kaplamış olan kapitalizmin artık çöküş aşamasının içinde var olduğumuzu kabul edersek, tutarsız ve insanı hiçe sayan politikalar, her yönden yükselen şiddet, korku ve umutsuzluklar açıklanabiliyor. Sonuçta inanç sistemleri ve vaatleri eski albenisini kaybetmiş olan bir ideolojinin, hükmünü sürmeye devam etmek için türettiği oyunların içinde hayatlarımızı sürdürüyoruz. Bu kaotik ve sarsıntılı zaman dilimi her ne kadar travmatik ve acı verici olsa da, benim üzerinde durmak istediğim yıkımlardan ziyade, onların küllerinden yükseltebileceğimiz yeni insan kavramı, toplumlar, ve gerçeklikler. Nitekim yıkım ve üretim birbirlerinin peşi sıra yuvarlanmaya devam ederken tarihin bir sonraki oluşumları bizim düşüncelerimiz, konuşmalarımız ve hayallerimizle şekillenecek - en azından yaratma sürecine dahil olanların.

Alevlerin ardından yükselecek ütopyik - yani şu anın şartları içerisinde imkansız olarak varsayılan - geleceği kurguluyorum. Coşkulu, anarşist hissiyatlarla çevrili bir düş benimkisi. Kuir teori ile beslenen, arzuların serbest akışını esas alan, her birimizin karmaşık ve değişken hallerimizle var olabileceği ve değerimizi hislerimizde, ilişkilerimizde, kendimizde bulabileceğimiz bir toplum yapısını hayal ediyorum. Bu yapıyı somut bir biçimde ifade etmeye çalışmayacağım, çünkü toplumsal değişim stratejileri geliştirirken kesinliklere gereksinim duyduğumuzu düşünmüyorum. Neticede tekilleştirmek bizi dogmanın yörüngesine çekecek, radikalliğimizi söndürecektir. Bundan da evvel fark etmemiz gereken, imkansızlığı benimseyen ütopyalarda önemli olanın kesinlikler değil, onlara uzanma sürecinde beliren olasılıklar olduğudur. Bireyin akışkanlığını vurguladığım gibi değişimin de sürekli bir hareket içerisinde olabilmesi kanısındayım. Bu da demektir ki bir ütopyayı ulaşmaya çalıştığımız son nokta, bir hedef olarak düşünmemeliyiz. Bunun yerine ütopyanın içinde barındırdığı fikirleri tatmalı, gerçekliklerimizi onlar üzerinden yorumlamalı ve bunun sonucunda ürettiğimiz olasılıklara doğru hareketlenmeliyiz.

Akışkanlığı benimseyen düşleyişlerimi değil de onlara doğru hareket etme sürecini ifade etmek için bir tanımlama yapmam gerekirse, bu sürece 'özgürleşme' diyebilirim. Kuir bir geleceğe doğru geliştirilen bu özgürlük öncelikle bizi kalıplara sokup sabitlemeye çalışan düşünsel zincirlere savaş açıyor. Zira kendimizi, ilişkilerimizi, var olma nedenlerimizi ve gelecek

düşüncelerimizi ideolojilerin, inanç sistemlerinin, toplumsal anlatıların belirlediği anlamlar ile tanımlıyoruz; ne bedenimiz ne hayatlarımız üzerinde kapsayıcı bir irademiz var. Bize dayatılan gerçeklikler ve hikayeler ile sıkıştırılmış bir şekilde benliğimize anlam vermeye çalışıyoruz; eninde sonunda kendimizden vazgeçmek zorunda bırakılıyoruz. Benim söylemimdeki özgürleşme hayatımızın kendisini kelepçelemiş olan bu *anlamsal tutsaklığın* sökülmesini içeriyor. Hissetme ve deneme dürtüleriyle bezeli, kendi kendisini akışkan bir süreç içerisinde sürekli keşfeden, gücünü var oluşunda bulan, yani başkalarını yok etmeye ihtiyaç duymayan, üretken ve hareketli bir insanlığın ne olabileceğine doğru bir arayış bu özgürleşme.

İşte, özgürleşme sürecinin hayata dökülmüş bir yansıması, onun içinde yaratılmış bir birliktelik olarak ele alıyorum Dudakların Cengi'ni ve daha genel bir anlatıda özgürleşmeyi arzulayan bedenlerin ortaya çıkardığı komünal lubunya performans kültürünü. Bu inceleme sırasında bir yandan ütopyaya doğru süzülen hayallerimize isim vermeye çalışacağım, bir yandan da baskı ve sindirme rejimlerini üretmeye ya da onamaya nasıl devam ettiğimizi sorgulayacağım.

Kısaca ne midir bu Dudakların Cengi? Bu sorunun birden fazla cevabı olabileceğini bilmekle birlikte, Dudakların Cengi'ni Madır Öktem Küroğlu tarafından 2018'in Ocak ayında başlatılmış olan, o zamandan beri İstanbul dışında İzmir ve Ankara'da da varlığını göstermiş açık sahne bir drag etkinliği şeklinde özetleyebiliriz. Her ne kadar sahne ve onu yaşatan performanslar etkinliğin kalbi olarak işaretlenebilse de, içinde yaratıldığı mekanın tamamını dönüştürüp kurgulayan, çeperine adım atan herkesi bir şekilde oluşma sürecine dahil eden bir etkinlik Dudakların Cengi.

Yazının derinliklerine dalmadan önce belirtmek isterim; Dudakların Cengi hakkındaki yorumlarımın tekil doğrular olduğunu iddia etmiyorum. Velhasıl beş yıl ayrılıktan sonra İstanbul'un lubun dünyasının içine bu yaz sonunda geri döndüm; Dudakların Cengi ile tanışmam da ancak Ekim ayında gerçekleşti. Bu durumda yaklaşık dört aylık bir süreçteki deneyimlerimden, gözlemlerimden, hislerimden ve sağda solda gerçekleşen konuşmalardan biriken düşüncelerimden çıkarıyorum yorumlarımı. Tabi özgürleşme üzerine düşüncelerim daha geniş bir zaman diliminden beri evriliyor, trans toplum örgütlenmesi ve kuir akademik analiz geçmişimden de besleniyor. Bütün bunları ortaya dökerken de iki amacım var. Birincisi, devamlı onaylanma isteği içinde bulunduğumuz için, doğruluğundan emin olmadığımız düşünceleri paylaşmaktaki çekincemizi sorgulamak. Sonuçta hep beraber yarattığımız gibi, hep beraber yorumlamalı, kaybolmalı ve bu etkileşimler sonucunda bir yerlere ulaşmalıyız. Diğer belirtmek istediğim ise, bu yazıda gelişen düşüncelerimin sonuçlardan ziyade filizlenmeye devam eden yorumlar olduğunu ön plana çıkarmak. Bu anlamda umudum yeni konuşmalara ve eleştirilere ortam açarken, özgürleşmeye dair düşüncelerimin sertleşmeye başlayan yüzeylerini keşfetmek ve onları soyup yeni kurgulara yer açmak.

Zamanın İçerisine Yerleştirme, Dogmanın Dışında Konumlandırma

Son senelerde içinde bulunduğumuz siyasi ortamın belli başlı özelliklerini düşündüğümüzde, Dudakların Cengi de dahil olmak üzere birbiri ardına yükselen lubunya kültürel etkinlikleri öncelikli olarak bir direniş olarak karşımıza çıkıyor. Nitekim ekonomik ve politik iktidarsızlığın karşısında sürekliliğini korumaya çalışan bir devlet, çareyi otoriteryanizmde buluyor; bu süreçte de eski ve yeni bir dolu düşman ortaya sürülüyor. Zaten hiçbir zaman toplumsal hoşgörünün içine dahil edilmemiş olan LGBTQ+ topluluğu da bu aşamada açık bir düşman olarak mimleniyor; varlığımız sadece bir ahlaksızlık değil, ülkenin devamlılığına bir tehdit olarak gösteriliyor. Elbette siyasi söylem sadece yüksek duvarlar arasında yankı bulmuyor; aksine halkın içine işliyor ve sokaklarda artan şiddetle gündelik hayatımızda karşımızda beliriveriyor. Her geçen gün korkunç bir artış gördüğümüz trans kadın cinayetleri bu şiddetin en keskin göstergelerinden. Düşman geliştirmenin paralelinde, altın standart olarak sabitlenen ‘aile ahlakı’ da lubunyaları insanlıktan çıkarmakla kalmıyor, var olmamızı mümkün kılan gece hayatını, sokakları, kimliklerimizi yansıtmaya şekillerimizi toplumsal ve iktisadi çalkantıların kökü olarak gösteriyor.

Bu tehditkar havanın tam ortasında yaratılıyor Dudakların Cengi ve bu sebeptendir ki gecenin aylık mekanı olan Ren Bar’a varıncaya dek kocaman kocaman gözlükler edepsiz göz makyajlarını gizliyor, kalın kalın paltolar frapan elbiselerin etrafına birer kalkan geriyor. Lubunyalar mekana genelde bir başlarına gelmiyor; Ren’in bulunduğu apartmanın alt kapısına küçük gruplar halinde ulaşıyor. Bu kapıdan geçtiğiniz anda çıkan gözlükler, saçılan paltolar ile fiziksel bir dönüşüm yaşandığı gibi, ruhumuza işleyen korku da yerini güven hissiyatına bırakmaya başlıyor.

Ren Bar ile sokakların geri kalanı arasında çizilen sınır her ne kadar geçirgen olsa da mekanı evrensel, tekil gerçeklik olarak belirlenmiş olan ulus devletçi kapitalist yapının dışında bir yerlerde konumlandırıyor. Örneğin, “benden olmayan” olarak nitelediklerini ötekileştirerek değer bulmayı öğreten bir sistemin içerisinde, birlikte üretmeyi ve kendi olma hallerimizden değer bulma olasılığını sunuyor performans geceleri. Bireyin kendini özelleştirerek tanımladığı ve tekilleştikçe üretkenliğinin geliştiğini düşündüren bir sistemde, “bugün böyle, yarın şöyle ol; oh ne güzel,” “sahnede ne hissedersen yaşa, biz seni zaten öyle severiz,” diyebiliyor. Maddiyat ve bireysel başarının üstünlük sembolü olarak adlandırıldığı bir dünyada, Dudakların Cengi hissetmeyi, denemeyi ve arzulamayı ön plana çıkarıyor. Elbette dominant gerçeklikler mekan içerisinde varlıklarını sürdürüyorlar. Ancak Dudakların Cengi, günlük hayatımızda hissetmeye alıştığımız, ulus devletlerin ve kapitalizmin kaçınılmaz, sonu gelmez olduğu inancının kesin bir doğru olmadığını bize öneriyor. Bu geceyi oluştururken belirli kuralları takip etmek yerine, hissederek geliştirdiğimiz özgün birliktelikler, dominant gerçekliklerin dışında nasıl var olabileceğimizi aslında hepimizin bildiğini ve bunun cevabının hepimizin benliğinde yattığını ortaya çıkarıyor. Arzu olarak tanımlayabileceğimiz bu var oluşumuzdan kaynağını alan üretici

gücümüz, bizi gündelik yoğrulmalarımız içinde bile sürekli yeni ütopyalara doğru çekerken, performans gecelerinde yaygın bir etkileşim içinde beliriveriyor.

Arzuyu bu tip olumlayıcı, yaşamın ve bireyin kendisine içkin, yaratıcı bir güç olarak ele alan öncü filozoflar Deleuze ve Guattari'dir. Bu düşünür ikili, kendilerinden önceki felsefi yorumlamalarda arzunun bir eksikle bağdaştırılması pratiğini kırıp geçen bakış açılarını, özellikle *Anti-Ödipus* isimli kitaplarında ön plana çıkarırlar. "Arzu politikası" olgusunu kurguladıkları bu çalışmada, içinde konumlandığımız baskı ve denetim makinelerinin kapsayıcı rejimlerini kırabilmenin anahtarını, toplumsal bir etkileşim içerisinde yeni öznellikler ve etikler geliştirmemiz olarak gösterir ve bunun arzunun serbest akışıyla mümkün olabileceğini ifade ederler.¹ Deleuze ve Guattari'nin toplumsal dönüşümü düşleyişimizdeki etkilerini inceleyen Mustafa Demirtaş ise, arzuyu özünde bir devrimci olarak nitelendirip "arzunun toplumsal alanı sorunsallaştırmaksızının açılmasının mümkün [olmayışını]" belirterek, onun yıkım ve yaratılışı aynı anda içinde barındırdığını vurgular.²

Arzular toplumsal alanı sürekli bir devrim içine sokma potansiyelini taşıyorlarsa tekil bir toplumsal algının süregelebilmesi için onların kontrol altına alınabilmiş olması gerekiyor. Peki dominant ideolojiler tarafından bastırılan arzularımız Dudakların Cengi'nde özgürleşme sürecine nasıl sokuluyor? Bence arzunun sistemin kontrolünden kaçışına olanak sağlayan, bireyin içselleştirdiği olasılık sınırlarının performans gecelerinde şüpheye düşürülmesi - eğer bize dayatılan kategoriler ve anlamlar tek gerçeklik değilse, o zaman yaşanılması zorunlu olan belirli var oluş şekilleri ve etkileşim biçimleri yok demektir. Dışarıdan bize dayatılan kalıplar katıyet değilse, o zaman hepimizin düşleyişleri geleceğe yön verecek bir olasılık olarak ele alınabilmelidir. Ki Dudakların Cengi sadece yukarıda örneklendirdiğim belli başlı alternatif var olma yönlerini içimizden çıkararak bu özgürleşmeyi mevcut kılmıyor. Neredeyse her tür anlatı mekanın esnek sınırları içerisinde gerçek olabilme ihtimalini taşıyor. Komünal bir etkinlik olduğu kadar bireylerin kendi içinde süregelen deneme süreçlerini ön plana çıkaran performans kültürü, birbiri ardına çatallanan var oluşlar üzerinden dogmasız bir toplumun bile mümkün olabileceğini düşündürüyor. İşte, mekanda gezinen bu uçsuz bucaksız imkanlar silsilesi arzularımızı aktifleştiriyor ve her birimizi birer üretici olarak tarih sahnesine çıkarıyor.

Bu noktada ütopyaları düşlemenin ve ütopyaya yönelimin, yazının başında bahsettiğim kapitalizm sonrası alternatifleri geliştirmekten de önce sayılabilecek bir işlevi ortaya çıktı. Kapitalizm varlığını sürdürmek için arzularımızı kontrol altında tutmaya ihtiyaç duyuyor, bu sebeple de bütün gerçekliğimizi kodlayıp elinde tutması gerekiyor dedik. Biz sisteme bağlı bir şekilde gerçeklikler üretmeye devam ettiğimiz sürece, kapitalizm bu yeni oluşumları içine alarak arzularımızı ayakları altında tutmaya devam edebilecektir. Demek ki baskının dışına çıkmanın şartı, onun soysuz savaşçıların giremediği dehlizlerimizden gelecekler yaratmaktır. Kuir bir

¹ Deleuze G. & Guattari F. (1977) *Anti-Oedipus: Capitalism and Schizophrenia*. Minneapolis, MN: Viking Press.

² Demirtaş M. (2017) *Arzu Politikası: Deleuze ve Guattari Etkisi*. İstanbul: Otonom Yayıncılık.

ütopyaya doğru gelişen özgürleşme sürecinde ortaya çıkacak üstel büyüme, var oluşun sürekli genişlemesi, kapitalizmin mutlak hakimiyetinde çatlaklar oluşturup onun çöküşünde söz sahibi olmamıza ortam sağlayacaktır. Bu değişken evrilme çerçevesinde, yeni anlamlar yaratma yetimiz sindirilme sürecinin ilerisinde seyir edecek, insanın ne olabileceği hakkındaki türetmelerimiz baskı rejimlerinin öngörülerinin ötesinde bir yerlere ulaşabilecektir.

Ancak özgürleşme sürecinin içerisinde de yer alsın, baskı rejimlerinin Dudakların Cengi'nde vuku bulmadığını iddia etmiyorum. Doğduğumuzdan beri aklımıza ve bedenlerimize kazınmış olan erkek egemenlik, kadın düşmanlığı, transfobi, sağlam bedencilik ve daha genel hatlarıyla öteki düşmanlığı, lubun iç dinamiklerinde de kendini gösteriyor. Bu sorunu derinden irdelemenin önemli olduğunu kabul ederek yazının bir sonraki bölümünü, ötekileştirmenin temelinde yatan kimlik olgularını Dudakların Cengi'ndeki performanslar bağlamında sorgulayarak açacağım.

ii. Özgürleşme sürecinde yaratırken: akışkan bedenler, üretken birliktelikler

Yazının ilk yarısında karmaşıklığımızı, değişkenliğimizi ve birbirimizle kuracağımız destekleyici etkileşimleri temel alan, kuir bir ütopyaya doğru geliştirdiğimiz ve geliştireceğimiz süreci özgürleşme olarak tanımladım . Lubunya performans kültürünün temel oluşumlarından biri olan Dudakların Cengi’ni de özgürleşme çerçevesinde konumlandırımdım. Bu uçsuz bucaksız, olası insanlıkları deneyimleme sürecinin hem kapitalizm ve ulus devletlerin hegemonyalarından kaçış için hem de gelecek topluluklarımızı şekillendirmek için bir gereklilik olduğunu da öne sürdüm.

Peki birbirimizi ve toplumsal güç dengelerini anlamak için çok sık başvurduğumuz kimlikler, özellikle Dudakların Cengi göz önünde tutulduğunda nasıl bir rol oynuyorlar, ütopyaya uzanma sürecini nasıl etkiliyorlar?

İkili Yerine Akışkan, Kimlik Yerine Cümbüş

Drag dediğimizde aklımızda belli başlı görseller canlanıyor. Küreselleşme içerisinde ve Batı medyatik hükmünü sürdürmeye devam ederken genelde Amerika’dan bize ulaşıyor bu imgeler. Drag Race bu argümanın en temel örneği. Her genelleme gibi haksız olacağı kesinlikle iddia edilebilecek olmakla birlikte, bu imgelerin temel bir açılımını erkek bedenli bireylerin makyaj ve şatafatlı elbiselerle kadınlığın ve kadınlaşmanın kısıtlı bir çerçevesine geçişi olarak tanımlayabiliriz. Bu limitli, yaygınlaşan drag olgusunun altını kazıdığımızda ise, Batı dünyasında kapitalizme asimile edildikten sonra görünürlüğü artmış olan beyaz natrans gay erkek kültürü çıkıyor karşımıza. Aynı şekilde kapitalizme bağlı olarak drag de bir eğlence malzemesine indirgenip metalaştırılmıştır. Nitekim natrans ve heteroseksüel izleyici kitlesinin ‘kadın kılığındaki erkek’leri izleyip gülmesi, dalga geçmesi, bekarlığa vedalarını gerçekleştirmesi bu kültürel iç boşaltmanın can alıcı bir göstergesi.

Dudakların Cengi’nde gözlemlediğimiz drag bu anlatının sınırlarını ezip geçiyor. Performanslar bir bütün halinde ele alındığında, ikili cinsiyet olgusu, yani sabitlenmiş erkek/kadın kategorileri ve bu kategoriler arasındaki geçişleri ifade eden basmakalıp erkekleşme/kadınlaşma algıları bu bütünü anlamlandırmayı beceremez. Daha ziyade erkeksilik [masculinity] ve kadınsılık [femininity] olgularının davranışsal ve gözle görülür yönlerini bir yapboz misali bir araya getiren, yerel imge ve anlatılarla, örneğin İslami öğeleri kullanarak, yapboza başkalaştırıcı boyutlar ekleyen ve gece boyunca bedende ve kıyafetlerde beliren dönüşümlerle bütün bu karmaşayı daha da tekillendirilemez bir hale sokan bir performans kolajı var karşımızda. Kendi halinde, kendi varlıklarını yaratan bedenler görüyoruz sahnede. Tabii ki bireyler performanslardaki ve günlük hayatlarındaki cinsiyetlerini istedikleri kavramlar aracılığıyla - buna sabit cinsiyet kavramları da dahil - tanımlayabilirler. Benim söylemek istediğim her türlü genelleyici bakış açısı ile oluşturulan beklentiler, Dudakların Cengi’ni izlerken yarı yolda

kalacaktır; sahnede yaratılanlar sıkıştırma çabalarını yıkıp geçecek ve kaosun egemenliğini tekrar tekrar kuracaktır.

Bu bağlamda lubunya performans kültüründe yer alan drag iki sabit nokta arasında geçişten ziyade, her yöne açılma potansiyeli olan bir dönüşümü ifade etmeye başlıyor. Yani performanslar benliklerimizin sürekli bir değişim halinde olabilmesini örneklendiriyor; akışkanlık anlatısına neredeyse somut bir kılıf giydirerek Dudakların Cengi ile özgürleşme arasında kurabileceğimiz bağı güçlendiriyor. Bu kılıfa bir isim vermeye çalıştığımızda akla gelen olgu ise *kimliksizleşme*. Bunun sebebi ise, kimliklerin keşfedebileceğimiz, ancak belirli sınırları olan ve sabit özellikler üzerinden tanımlanan kategorileri ifade etmesidir. Kendimizi bir kimlik ile tanımladığımız vakit hem ne olduğumuzu hem de ne olmadığımızı, hatta olamayacağımızı belirtmiş oluyoruz. Örneğin kendini lezbiyen kadın olarak tanımlayan bir birey basmakalıp toplumsal düşünceler üzerinden (i) doğumundan beri lezbiyen olan, (ii) sadece başka kadınlarla cinsel ilişkiye giren ve (iii) hayatı boyunca bu şekilde var olacak bir kişi olarak kategorileştirilir. Eğer ki bu birey toplum tarafından erkek olarak işaretlenen biriyle ilişkiye girerse ya da hayatının ilerleyen safhalarında cinsiyetini farklı bir biçimde tanımlamaya başlarsa kimliğine ihanetle suçlanır ve sahte olarak mimmelenir. Bunlar da demektir ki kimliğin sorunu bireysel değildir; yukarıda belirttiğim gibi, biz kendimizi istediğimiz şekilde tanımlamakta özgür olabilmeliyiz. Gel gelelim kimliklerin ve bunlar üzerinden geliştirilen ötekileştirme ilişkilerinin yüzyıllardır baskı rejimleri tarafından kullanılması ve günümüzde de kimlik politikaları ile tekrar yoğunlaşması, onları sabitleyici bir söylemin içine oturtmuştur.

Kimliksizleşme fikrine, düşleyişine kimlik politikalarını geçersiz kılması bağlamında bir eleştiri yükseltilmesine inanıyorum. Nitekim kimlik politikalarının baskı rejimlerini anlamlandırmamızda ve bizi yok sayan bir toplumun içinde kendi yerimizi belirlememizde ne kadar önemli olduğu su geçirmez bir gerçektir. Örneğin küresel olarak trans görünürlüğünün artması ve trans hareketinin güçlenmesi belirli oranda kimlik politikaları sayesinde mümkün olmuştur. Ancak, madalyonun diğer yüzüne baktığımızda, sosyal medya aracılığıyla global bir niteliğe bürünmüş kimlik politikası temelinde geliştirilen ifadeler, nedensellikler ve anlatıların, yerel ve küresel LGBTQ+ hareketlerinde nasıl bağlayıcı ve yıkıcı etkileri olduğunu gözlemleyebiliriz. Sonuçta kimlikler sabitliği içerdiği gibi, onlar üzerinden geliştirilen politikalar da akışkanlığa yer açmıyor. Öyle ki toplumsal değişim için çalışan ve kendini sol akımında tanımlayan bireylerin arasında, kendimizi ve düşüncelerimizi kurgulamamız beklenen ve mutlak surette uymamızın şart olduğu söylevler türemiştir. Örneğin hepimiz kimlik hiyerarşilerinden bahsediyoruz, erkek egemenliği lanetliyoruz, toplumsal güç dengesizliklerini imtiyazlar üzerinden açıklıyoruz. Bu söylevlerin yanlış ya da önemsiz olduğunu iddia etmiyorum. Benim belirtmek istediğim birbirimizi aynı şekilde düşünmeye ve sorunlarımızı aynı dille açıklamaya ittiğimiz sürece, kendi değişkenliğimize dokunamayacağımız gibi, kendisi sürekli değişim içerisinde olan hegemonik güç dinamiklerinin altında kalmaya da devam edeceğiz. Bu anlamda kimlik politikalarının üretimlerini kesin ve nihai doğrular olarak tanımlamaktan ziyade, onların

özgürleşme sürecinde değişip gelişmelerine izin verebilmeliyiz. Özgürleşmenin sonucunda da adalete ve eşitliğe ulaştırılmış kimlik gruplarından ziyade, kimliklerin sınırlarına uymayan akışkan varoluşlar hüküm sürebilirler.

Sabitliği neden yıkıcılıkla bağdaştırdığımı bir kez daha irdelemeye çalışırken, Dudakların Cengi dahilinde de kendini gösteren normal algısı ve onun türettiği şiddet beliriyor aklımda. Performans gecelerinde, özellikle izleyicilerin yorumlarını dinlediğimizde, küresel drag anlatısı ve ona eşlik eden ikili cinsiyet kavramlarıyla geliştirilen normal fark edebiliyoruz: “Ah bu ne bacaklarını almamış; bak bu daha iyi kapamış cinsel bölgesini; kadın bedenli biri sahnede ne arıyor...” Eğer Dudakların Cengi öznel ancak sabit kimlikler üretiyorsa, izleyicilerin algısındaki normal düşüncesi zaman içinde genişlese de, şiddete maruz bırakılacak anormal ötekiler her zaman bulunmaya devam edecektir. Ancak performans kültürü bağlamında ileri sürdüğüm çatallanan yaratılışları göz önünde tutarsak, anormali normalleştirmektense normal bir insanın ne olabileceği düşüncesini saçma ve değersiz bir sorgu haline getirecek, bireylerin karmaşıklıklarını birincil olarak kabul eden bir topluluk yaratma olasılığına erişiyoruz. Böyle bir toplum düşüncesi de gösterir ki kimliksizleşme ütopyası sadece bireysel sonsuzluğu değil, birbirimizin bütün olma hallerine sevgi beslediğimiz, değer yargılarının esneklediği bir geleceğin resmini çizebilmektedir.

Günümüzde örgütlenme biçimlerimizin hatırı değer bir kısmının kimlikler üzerinden geliştirildiğini söylemek bence abartıya kaçmak olmaz. Bu bağlamda kimliksizlik fikriyle serpileceğini önerdiğim yoğun birliktelikleri temel alarak, kimlik politikalarının dışında ve özgürleşme dahilinde toplum örgütlenmelerini nasıl kurgulayabileceğimiz hakkında kısaca düşünmek istiyorum.

Kültürel Örgütlenme, Duygulanımlarımız ile Birleşme

2018’in sonunda, o ana kadar Dudakların Cengi sahnesinde yıldızları parlamış performans sanatçılarını bir araya getiren Dudakların Cengi All Stars gecesi düzenlendi. Daha geniş bir kitleyi barındırabilen Anahit Sahne’de gerçekleşen geceye 500’den fazla kişi katıldı. Beni bu gece içerisinde en çok etkileyen gözlemlerimden biri lubunya kimliklerinin geniş bir yelpazesini yansıtan ve başka etkinliklerde tekil hallerinde görmeye alıştığım grupların bir araya gelebilmiş olmasıydı. Elbette aynı mekanın içerisinde olmak birlikte hareket etmek, mutlak bir örgütlülük değildir. Yine de bu gerçeklik bana umut verdiği gibi, özgürleşme sürecinde kurgulanan birlikteliklerin gerginliklerin ve ayrışmaların önüne geçebilme potansiyeli olduğunu da göz önüne serdi. Kimlik gruplaşmaları üzerinden düşündüğümüzde böyle bir birlikteliğin taban örgütlenmesinde gerçekleşemeyip Dudakların Cengi’nde kurulabilmesini anlamlandıramayabiliriz. Ancak mekanı, sınırlarımızın eridiği ve arzularımızın ayaklandığı yegane ortamlardan biri olarak düşünürsek, lubunyanın geniş bir kesiminin All Stars’ta var olmak istemesine bir sebep sunabiliriz. Bu anlamda ütopyaya uzanma süreçleri davetkar ve

cezbedici bir havaya bürünüyor; özgürleşme güçlü bir mıknatıs gibi hepimizi yanında bulunmaya çekebiliyor.

Nitekim arzularımızı birbirleriyle ilişkiye giren, birbirlerine eklenen ve böylece bireyselliğimizde düşleyemeyeceğimiz ufuklara doğru yön alan güçler olarak da düşünebiliriz. Yani özgürleşme süreci bireysel ve toplumsal aynı anda içerdiği sürece yaratıcılığını ayakta tutabilir. Bu demek değildir ki herkesle ilişkilenebilmeye çabalamalı, bize şiddet gösterenleri de yanımızda tutmalıyız. Daha ziyade birlikteliklerimizi paylaştığımız kimlikler veya düşünceler üzerinden kurmak yerine varolma varsayımlarımızı genişletebilen ilişkilenebilir içinden anlamaya çalışmalıyız. Bu da bizi kendimizden olmayan olarak gözlemleyebileceğimiz bireylere yaklaştırıp ilişkilenebilmeye fırsat vermeye çağırırken, örgütlenme çerçevesinin sınırlarını da zorlayacaktır. Her ne kadar kimlik politikaları dahilinde ele aldığımız kesişimsellik anlatısı tekil kimliklerimizden öteye giden ilişkilenebilir örgütlenme pratiklerimize işlemeye çalışsa da, uygulama sürecinde hala birbirinden kopuk gruplar olarak hareket etmeye devam ediyoruz. Ortak düşman anlatısı negatif bir pencereden örgütlenmeye yaklaşarak bizi bir araya getirmeye yeterli olmuyor. Ancak ortak yaratma inancı, bunun özgürleşme için bir şart olduğu bilinci ve bu sürecin her birimize iyi gelebilecek, her birimizi yeni var oluşlara çekebilecek olması birbirimize yeni kenetlenme şekillerini keşfetmemizin ve arzularımızı bir araya getirmemizin önünü açabilir.

Aynı zamanda kesişimsellik düşüncesinin temelinde, sadece ötekileştirilmiş kimlik gruplarının öteki olma halleri üzerinden politik birliklerini kurgulaması da dönüştürücü bir devrimi ortaya çıkarmak için yetersiz kalabilmektedir. Zira insan olma algısının kökünde değişiklikler yaratmak istiyorsak ayrıştırılmış toplumsal grupların her basamağı arasında etkileşimler ve birliktelikler geliştirmeye ihtiyacımız var. Arzunun karşısında yerleştirdiğim var olabilme biçimlerinin kısıtlanması ise, kapitalist denge içerisinde gücü ne olursa olsun herkesi hapsetmiştir. İmtiyazlı olduklarını belirttiğimiz kesimler bile aslında mutlak bir iradeye sahip değildirler; başarılı ve mutlu olduklarına inandırılarak tutsaklıklarından soyutlanmışlardır. Gerçek özgürlüğün içerisinde ne olabileceklerini hissetmeye başladıklarında ise, savaş hatlarımızın etkin bir şekilde genişlemesi an meselesidir.

Sonuç Yerine

Mümkün olduğunu varsaydığımız gerçekliklerin sınırını belirleyen, hayatın kendisine içkin olan kurallardan ziyade bizi içine alan çok yönlü anlam tutsaklığı ise, imkansızın peşinden koşarak kendimizi bu tutsaklıktan kurtarmaya başlayabiliriz. Sonuçta her birimizde asıl içkin olanın sonsuz bir yaratma gücü olduğuna inanıyorum ve birlikteliklerimiz üzerinden bu yetilerimizi hareketlendirerek imkansıza doğru yeni yeni olasılıklar üretmeye devam edebileceğimiz kanısındayım. Özgürleşme içerisinde kesin olduğunu varsaydığımız tekil doğrular, var olma şekilleri, kimlikler, ilişkilenebilir biçimleri ve kaçınılmaz olduğuna inandığımız dogmalar erimeye

başlıyorlar. Onların çözülen hükmünün altından da bizim kurgulayacağımız gelecekler ortaya çıkabilecek.

Dudakların Cengi'nin içerisinde tadına vardığımız olasılıklar bizi akışkan, kuir bir dünyaya yaklaştırdığı kadar o dünyanın ne olabileceği üzerine özgün düşleyişler üretmemize de ortam açıyor. Sıkışmışlığımızı, umutsuzluklarımızı ve hayatımızı sarmalayan şiddeti göz ardı etmiyorum, ancak hislerimizi ve üretkenliğimizi temel alan birlikteliklerimiz ile travmalarımızın kapladığı anlatıların dışına çıkabileceğimize ve ütöpik yaşayışları kurgulama zeminlerine yaklaşabileceğimize inanıyorum. Bu zeminlerden nerelere yükseleceğimizi hayal etmek ve denemek ise her birimize düşüyor.